

Církev a Písmo svaté.

Profesor dr. Bartol K u t a l.

Nadpisuji tento informativní článek slovy »Církev a Písmo svaté«. Nemůže býti snad užšího a nerozvížitelnějšího vztahu a svazku, než jest onen vztah a svazek, který jest mezi Církví a Písmem svatým. Jest Písmo svaté, a sice Písmo svaté Starého i Nového zákona, jedinečnou božskou, Duchem svatým vnuknutou — inspirovanou listinou, z níž se dovídáme, jak nejvýš milosrdný a dobrý Bůh v mnohých a dlouhých tisíciletích před Kristem připravoval v církvi starozákonní, nedokonalé to předchůdkyni a přípravkyni nejvýš dokonalé a svaté církve novozákonní, padlé lidstvo na spásu a příchod Krista-Mesiáše, jak Kristus, jednorozený Syn Boží, svým v plnosti času uskutečněným tělesným příchodem na svět započal vykupitelské dílo, které skončilo založením novozákonní církve Kristovy, kterou vším potřebným vybavil sám její božský Zakladatel a kterou s netušeným úspěchem po seslání Ducha sv. po celém tehdejší světě šířiti začali apoštolé a učedníci Kristovi. Má a vidí Církev v Písmě svatém, a sice v Písmě svatém Starého i Nového zákona, první a základní, byť ne jediný pramen všeho svého učení, z něhož musejí čerpati a na němž konec konců spočívati musejí všechny tak rozmanité a přitom jednotné vědy theologické. Chápeme proto, že mezi Církví a Písmem svatým byl, jest a vždy bude vztah a svazek nejužší a nerozvížitelný. Kdo sahá hříšně na Písmo svaté, napadá tím i Církev, kdo vystupuje proti Církvi, ocitá se nutně v rozporu s hlasem a slovy Písma svatého.

Písmo svaté — bible! Vším právem třeba tuto knihu nazvati k r á l o v n o u k n i h. Na světové výstavě literatury musela by bible dostati první cenu. Není ve světové literatuře jiné knihy, která se honosí tolika přednostmi, dokonalostí svého nedostižitelného autora, hloubkou myšlenek, krásou formy, starobylostí, rozšířeností po celé zeměkouli, překladem do všech skoro jazyků, vlivem tisíciletým na život a vzdělanost národů. Žádná jiná kniha ani zdaleka se nemůže postavit bibli po bok, nemůže s Písmem svatým soutěžit. Dějepisec bude vám vypravovati, jak namnoze vzácným pramenem pro dějiny lidstva je bible; archeolog vysloví svůj podiv, jak mnoho pro starovědu důležitých drobností jest v bibli — Písmu svatém zaznamenáno; celá řada rozmanitých

jazykozpytců vás poučí, jak velký význam má bible pro dějiny mnohých jazyků, pro zachování jazykových pokladů; literární kritik jest nadšen, když se svého hlediska mluví o bibli; zeměpisec vzpomene s pochvalou, jak velký počet místních jmen v bibli je zachován, vzácná to kořist pro historický zeměpis; právníci skloní se v údivu nad zákoníky zvěčněnými v Písmě sv.; sociolog žasne, jak důmyslně urovnala bible společenské poměry, paleograf ví dobře, jak cennou pomůckou jsou pro něho staré biblické rukopisy hebrejské, řecké, latinské atd.; básníci vám sdělí, jak byli poesíí biblickou okouzleni, unešeni, že se rozhodli ji napodobiti; malíři, sochaři i mistři tónů vám vydají svědectví, kolik námětů pro svou tvůrčí činnost našli v bibli; a ke všem těmto ctitelům a obdivovatelům bible se připojí konečně ne na posledním místě vynikající pedagogové — vychovatelé a bohoslovci všech křesťanských věků, aby položili na bibli, královnu knih, vavřínový věnec slávy a zlatou, nádherně zdobenou korunu uznání.

Je-li Písmo sv. — bible tak jedinečnou, samým Duchem svatým vnuknutou knihou, je-li a bude-li po všechny příští věky, pokud lidstvo bude existovati na této zemi, knihou a královnou všech knih, jež žádnou jinou knihou nemůže býti kdy překonána, tu nedivno, že Církev, starostlivá vůdkyně každé duše lidské na cestě k věčné spáse, si tak horoucně přeje, aby všichni věřící Písmo sv. — bibli znali a tuto knihu pokud možno měli často ve svých rukou.

Písmo sv. — bibli mají znáti podle přání Církve především duchovní vůdcové věřícího lidu, kněží. Církev žádá od kněží vyšší vniterný život náboženský. Udává a ukládá kněžím i prostředky k tomuto vniternému životu náboženskému. Jedním z těchto prostředků byla, jest a bude četba, studium, znalost Písma svatého. Již sv. Pavel napomíná svého žáka Timoteje, jehož byl ustanovil biskupem v maloasijském městě Efesu, aby četl často Písmo svaté. »Dokavád nepříjdu, dbej četby«¹⁾ (1. Tim. 4, 13), píše sv. Pavel ve svém listu Timotejovi; chce tím říci: dbej četby knih Písma svatého Starého zákona a těch knih novozákonních, které snad již ve svých rukou máš. A v jiném svém listě, poslaném a určeném témuž Timotejovi, udává sv. Pavel důvod, proč jest užitečna četba Písma svatého: »Od dětství znáš Písma svatá, která tě mohou poučně vésti ke spáse skrze víru, jež jest v Kristu Ježíši. Všecko Písmo od

¹⁾ Dum venio, attende lectioni.

Boha vdechnuté jest (také) užitečno k učení, ke káráni, k napravování, k výchově ve spravedlnosti, aby člověk Boží byl dokonalým, způsobilým ke každému skutku dobrému«²⁾ (2. Tim. 3, 15 nn.). Bylo to jistě v duchu těchto správně chápaných slov apoštola Pavla, vyžadujících četbu a znalost Písma sv. u věřícího křesťanského lidu, jestliže po všechna století křesťanského starověku a ještě v prvních stoletích křesťanského středověku, kdy nebylo ještě soustavné bohovědy, byla nejpřednější učebnicí ve školách křesťanských bible — Písmo sv. a jádrem bohosloví byl výklad této knihy. Tato praxe byla tak zakořeněna, že nebylo třeba formálních zákonů církevních, jež by podrobněji především duchovním vštěpovali a připomněli stavovskou povinnost znalosti Písma svatého. Teprve na počátku XIII. století, na IV. církevním sněmu Lateránském, konaném r. 1215 v Římě, bylo třeba vydati zákon, že má při každém biskupském kostele ustanoven býti kněz-bohoslovec, jenž by kněze a kleriky vyučoval znalosti bible. Všeobecný církevní sněm Tridentský, konaný v letech 1545—1563, věnuje celou hlavu svého pátého sedění, pojednávajícího o nápravě mravů v církvi, péči o to, aby zejména v každém biskupském kostele byl schopný beneficiát, který by z povinnosti vykládal kleru i lidu Písmo svaté. A za důvod tohoto svého počínu uvádí sněm Tridentský: »Aby nebeský onen poklad svatých knih, jež Duch svatý lidstvu nejštedřeji svěril, nezůstal ležeti zanedbán«.³⁾ Rovněž nový zákoník církevní Codex iuris canonici, uveřejněný a prohlášený pro celý katolický svět o svátcích svatodušních r. 1917 papežem Benediktem XV., úzkostlivě se stará o to, aby především duchovní a po nich i věřící znali Písmo svaté. Předpisy — kánony tohoto nového, pro celý katolický svět platného církevního zákoníku nařizují: Kánon 1365, § 2: »Kurs theologický trvejž aspoň celé čtyři roky a kromě bohovědy věroučné a mravní obsahujž především studium Písma svatého«.⁴⁾ Kánon 1366, § 3: »Jest dbáti o to, aby (na kursu theologickém) měly aspoň Písmo svaté, bohověda věro-

²⁾ Ab infantia sacras Litteras nosti, quae te possunt instruere ad salutem per fidem, quae sit in Christo Jesu. Omnis Scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia, ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus.

³⁾ Ne caelestis ille sacrorum librorum thesaurus, quem Spiritus Sanctus summa liberalitate hominibus tradidit, neglectus iaceat.

⁴⁾ Cursus theologicus saltem integro quadriennio contineatur et praeter theologiam dogmaticam et moralem complecti praesertim debet studium Sacrae Scripturae.

učná, bohověda mravní a dějiny církevní své vlastní zvláštní učitele⁵⁾ Kánony 398, § 1 a 400, § 1: »Při žádném katedrálním kostele nescházejž úřad kanovníka — bohoslovce«;⁶⁾ »Povinností kanovníka — bohoslovce jest, aby ve dnech a hodinách, určených biskupem za souhlasu kapituly, veřejně v kostele vykládal Písmo svaté«.⁷⁾ Jak velice toužili a starali se poslední vynikající papežové Lev XIII., Pius X., Benedikt XV. a Pius XI., aby bible — Písmo sv., tato po výtce »kniha kněžská — liber sacerdotalis«, byla předmětem četby, studia a znalosti všech kněží a duchovních! Lev XIII. vydává 18. listopadu 1893 obsáhlý okružní list »Providentissimus Deus — De studiis Scripturae sacrae« (Nejvyšš prozřetelný Bůh — O studiu Písma svatého), v němž udává účinné prostředky, jak prohloubiti studium a znalost Písma sv. u bohoslovců i kněží. Svaté paměti papež Pius X. uveřejňuje 23. března 1904 apoštolský list »Scripturae Sanctae« a 27. března 1906 jiný obšírný apoštolský list »Quoniam in re biblica« (De ratione studiorum Sacrae Scripturae in seminariis clericorum), kteréžto oba apoštolské listy jsou věnovány hlubší a důkladnější znalosti Písma sv. u studujících bohosloví i u kněží. Tentýž papež Pius X. zakládá v Římě slavný »Papežský ústav biblický« (Pontificium Institutum Biblicum) a při něm velkolepou odbornou knihovnu biblickou, aby sem odevšad se scházeli vybraní muži stavu duchovního a věnovali se zde hlubšímu poznání Písma svatého. Jest dále dobře znám okružní list papeže Benedikta XV. »Duch Utěšitel« (Spiritus Paraclitus), vydaný 15. září 1920 na památku 1500. výročí smrti sv. Jeronyma, jenž byl jedním z největších znalců a vykladatelů Písma sv. všech dob a věků. Jak horlí Benedikt XV. v tomto svém listě o lepší poznání Písma sv. u kněží i věřících! I nynější geniální papež Pius XI., jehož světový rozhled tak šťastně a prozřetelnostně zasahuje do dění a vření dnešních rozbouřených poměrů, prohlašuje 24. května 1931 významnou Apoštolskou konstituci »Bůh, Pán věd«, (Deus scientiarum Dominus), jejíž směrnice a ustanovení mají u studujících bohosloví a kněží uskutečniti důkladnější vzdělání bohovědné a lepší poznání Písma svatého. Vě-

⁵⁾ Curandum, ut saltem Sacrae Scripturae, theologiae dogmaticae, theologiae moralis et historiae ecclesiasticae totidem habeantur distincti magistri.

⁶⁾ In nulla ecclesia cathedrali desit officium canonici theologi.

⁷⁾ Canonici theologi est diebus et horis ab Episcopo cum Capituli consilio designatis publice in ecclesia explanare Sacram Scripturam.

dělit' tito uvedení vynikající poslední papežové zajisté velmi dobře, že hlubší znalost a studium Písma svatého u kněží jest nutným předpokladem větší znalosti Písma sv. u věřícího lidu.

Avšak bible — Písmo sv. není jen »knihou kněžskou — liber sacerdotalis«, nýbrž podle vůle a přání Církve byla, jest a bude bible i nejkrásnější a nejpotřebnější knihou věřícího lidu. Již vzpomenuť sv. Jeronym, velký a Bohem nadšený znatel, vykladatel a překladatel Písma sv., jenž pocházel z Dalmácie, jenž byl snad slovanského původu a svou požehnanou pozemskou pout ukončil r. 420, žádá znalost Písma sv. ode všech věřících. Ve svém listě určeném mnichu Rustikovi (Epistola 125, 7, 3; 11, 1) píše o potřebě četby Písma sv. takto: »Pokud jsi ve vlasti své, měj komůrku za ráj, všelijaká jablka Písem (svatých) česej, užívej těchto rozkoší, těš se v jejich náručí... Nikdy ať z rukou a s očí tvých neschází kniha (Písmo sv.), žaltáři nauč se do slova...« Tato slova sv. Jeronyma, požadující častou, takoruka neustálou a denní četbu Písma svatého, budou se zdát nám dnes upřílišněná a neuskutečnitelná, jsou však nicméně nepřímým svědectvím, jak ve stoletích křesťanského starověku byl u věřících kladen velký důraz na znalost Písma svatého, na častou a pozornou četbu bible. I v křesťanském středověku a křesťanském novověku až do druhé polovice 19. století byla bible knihou v křesťanském světě nejčtenější. Byla u bohatých a prostých často a pozorně čtena a byla i známa. Vzpomeňme jen svých tak zvaných »písmáků«, vyskytujících se ve velkém počtu u nás až do polovice 19. století, kteří znali často velké části Písma sv. a někdy i celé knihy bible na paměť! Tito písmáci, rekrutující se většinou z prostého lidu českého, jsou naší velkou chloubou, poněvadž zasahovali svým velkým duchovním vlivem blahodárně do celého našeho obrozenského a probuzeneckého života národního.

Jest smutnou a nepopíratelnou skutečností, že křesťané, katolíci dnes Písmo sv. neznají, dnes bible nečtou. Přesto nemůže a nesmí Církev, učitelka a hlasatelka věčné božské pravdy, vzdáti se kategorického a samozřejmého požadavku, aby věřící katolický lid i v dnešní, všemu zjevenému náboženství tak nepřátelské době Písmo sv. — bibli znal.

Každá katolická rodina, každý osaměle stojící uvědomělý katolík mějž svůj exemplář Písma sv. Starého i Nového zákona!

Bible — Písmo svaté budiž katolického vydání, t. j. mějž vysvětlující poznámky, jež pod čarou a jinde doprovázejí biblický text, činíce jej ve smyslu katolickém jasným a zřejmým! Církev zavrhuje bible, jež jsou vydávány od různých nekatolických, především protestantských společností a nakladatelství, na příklad od tak zvané »Britské společnosti«, poněvadž taková nekatolická, především protestantská vydání Písma sv. nemají při mnohých a mnohých důležitých věroučných a morálních místech Písma sv. tak potřebného, výlučně správného a proto jen od neomylného učitelského úřadu Církve sv. stanovitelného výkladu. Nadto nejsou nekatolická, především protestantská vydání bible úplná, poněvadž v nich chybí důležité části bible, kteréžto části, jsouce rovněž vnuknuty a inspirovány Duchem svatým, nejvlastnějším původcem Písma sv., tvoří nerozlučnou součást bible a nemohou proto z ní býti vyloučeny. Církev sv. se nikdy nesmíří s nekatolickými vydáními bible v rukou katolických věřících. Český katolický lid měl za všech minulých století dosti krásných, s hlediska jazykového bezvadných, vysvětlujícími poznámkami opatřených a Církví sv. schválených a doporučených českých překladů Písma sv., takže nikdy nemusel bráti svého útočiště k různým nekatolickým a bludy namnoze infikovaným vydáním bible. Nejnovější vzorný český a církevními úřady schválený a doporučený překlad celého Písma sv., pořízený profesory drem Janem Hejčlem a drem Janem Lad. Sýkorou, vydalo Dědictví sv. Jana Nepomuckého v Praze za mecenášské finanční podpory zesnulého světícího biskupa pražského dra Antonína Podlahy. Jest si jen přát, aby tento výborný český překlad Písma sv. byl po případné předchozí revisi v době nejbližší znovu vydán ve formátě a ceně přístupných nejširším vrstvám věřícího lidu katolického. Katolická bible do každého katolického domu a do každé katolické rodiny!

Jak třeba čísti bibli — Písmo sv.? Jsou katoličtí křesťané, — a jest jich snad více, než tušíme, — kteří čtou bibli soustavně a podle pořadu jejích jednotlivých knih, počínajíc starozákonní první knihou Mojžíšskou a končíc poslední novozákonní knihou Zjevení svatého Jana. Kdo přečte d e n n ě čtyři hlavy, přečte asi za rok celou bibli; kdo přečte d e n n ě dvě hlavy, přečte celou bibli asi za dva roky. Jenže jest rozdíl mezi hlavou a hlavou Písma sv. Jsou v bibli hlavy, jichž možno za den přečísti i více než čtyři;

jsou však také v bibli hlavy, z nichž možno s prospěchem rozjímavě přečísti za denní lhůtu, četbě bible vyměřenou, toliko část. Některá hlava Písma sv. poskytuje málo nesrozumitelného, jiná velmi mnoho. Vynikající geniální francouzský theolog biskup Bossuet radí: »Snaž se (při četbě Písma sv.) těžiti z toho, co jest jasno, a přejdi s úctou, co je temné, podrobuje se při tom se všemi myšlenkami soudu Církve. Tak budeš míti zisk z toho, čemu rozumíš, i z toho, čemu nerozumíš, živiti se budeš srozumitelným a pokořovati se budeš nesrozumitelným«.⁸⁾ Není však vždy možno čísti soustavně a podle pořadu celou bibli. Převážné a zdrcující většině věřících katolíků, jimž jest bible knihou předrahou, jest třeba se spokojiti jen s kusou a nesoustavnou četbou Písma svatého. V takových případech jest dobře voliti takové části a úryvky Písma sv., jež nejlépe odpovídají duchovní náboženské potřebě, rozumové a citové náladě čtoucího: budou to jednou části a úryvky z evangelií, vypravujících o životě a činnosti Kristově, o ustanovení sv. svátostí atd. atd., jindy to budou zase části a úryvky z knih starozákonních: z knih historických, z knih prorockých a básnických, z věčně krásné knihy žalmů atd. atd. I takovým kusým a nesoustavným čtením bible možno se během několika roků seznámiti jakž takž s obsahem Písma svatého. Tím spíše, poněvadž v srdci čtoucího bibli i jen kuse a nesoustavně vzrůstá časem zcela přirozeně a nutně láska a náklonnost k Písmu sv., která ho neustále pobádá k důkladnějšímu a soustavnějšímu poznání této královny všech knih.

Nemožno přejíti mlčením, že Církev celým svým bohoslužebným a liturgickým řádem dává velmi důkazně a nepochybně najevo, jak nedocenitelný nebeský poklad má v Písmě sv. Církev používá Písma sv., jeho slov a mluvy při všech svých božských úkonech, při nichž posvěcuje člověka, jimiž zjednává mu odpuštění a milost, v nichž jest prostřednicí mezi Bohem a lidmi, mezi nebem a zemí. Všechny liturgické mešní texty, jakož i texty přípravných modliteb ke mši sv. a děkovných modliteb po mši sv., texty, jichž užívá církev při udílení sv. svátostí a svátostin, texty kněžské modlitební knihy brevíře jsou buď namnoze doslova čerpány z Písma sv., aneb jsou důmyslně přizpůsobeny slovům a mluvě bible. Rovněž předesílá Církev všem promluvám, jež o nedě-

⁸⁾ Höpfel num. str. 105, Instruction sur la lecture de l'Écriture Sainte.

lich, svátcích a jiných významných náboženských příležitostech zaznívají s kazatelen, různé úryvky a části Písma sv. ve formě tak zvaných čtení (epištol) a evangelií, aby touto nejcennější a nejdůležitější částí všech těchto promluv věřící i kněží tím lépe poznali Písmo svaté.

Četba bible není sice nezbytnou podmínkou věčné spásy. Jest však nepopíratelně výbornou pomůckou dokonalejšího křesťanského života zde na zemi a nedocenitelným přípravným prostředkem pro příští věčný život v nebi. Četba Písma sv. připravuje a disponuje hříšníka k ospravedlnění, budí s milostí Boží ve zbožném čtenáři i dokonalou lásku a lítost z ní vyplývající, takže hříšník může dojít ospravedlnění již při četbě bible. Četba bible posiluje, udržuje, rozmnožuje a chrání duchovní život; budí a živí v srdci víru, naději a lásku, smysl pro jakoukoliv mravní ctnost. Četbou bible dosahuje čtenář odpuštění časných trestů, získává odpustky. Četba bible je dále léčivým, hojivým pokrmem a nápojem proti tělesné smyslnosti, vášním, hříchu. Konečně odměňuje četba bible čtenáře již zde na zemi rozkoší duchovní, jakousi to předchutí rozkoší a radostí nebeských; čtouce bibli, vcházíme do společnosti velikánů náboženskomravních, zasedáme ke stolu s Mojžíšem, Davidem, Isaiášem, Jeremiášem, stolujeme s Janem, Miláčkem Páně, s velikým Pavlem, s evangelisty, s apoštoly, i s hlavou apoštolů Petrem, hodujeme s ostatními svatopisci a skrze ně stýkáme se úzce se samým Duchem svatým, jenž je nadchl a inspiroval.

Církev a Písmo svaté! Jest nejužší a nerozvížitelný vztah a svazek mezi Církví, nevěstou Kristovou, a Písmem svatým, dílem Ducha svatého. Všechna křesťanská schismata, všechny křesťanské bludy a herese, jež se kdy rebelantsky postavily proti své matce-Církvi, mají více méně svůj původ v nesprávném pochopení královny knih bible. Malý doklad toho z posledních dnů máme v sousední německé říši. Hakenkreuzlerská novopohanská skupina III. říše »Deutsche Christen«, která bojuje proti evangelické německé »Vyznavačské církvi«, zavrhuje Starý zákon a, přijímajíc čím dále tím více novopohanskou rasistickou ideologii, dělá z Krista arijského hrdinu a staví kříž lomený nad kříž Kristův. V Berlíně-Stieglitz byl v těchto dnech darován do protestantského kostela obraz dvanáctiletého Ježíše v chrámě, na kterémžto

obrazu má Ježíš nápadně nordický typ, kdežto učitelé zákona, s nimiž Ježíš rozmlouvá, jsou židovské karikatury streicherovského ražení. — Tam vede upřílišněným nacionalismem zmatené a na scestí přivedené nepochopení Písma svatého! Končí příklonem k materialistickým bludům moderním a odklonem od životodárné nauky Církve.

S naší pečlivou matkou Církví svatou zamilujme si Písmo sv., královnu všech knih! Čtěme rádi bibli, pozývejme k četbě bible, k bohaté to hostině duchovní, o níž Moudrost v knize Přísloví 9, 1—6 praví:

Moudrost vystavěla dům sobě,
vytesala sedm sloupů,
zbila svůj dobytek, smísila víno,
ano i přistrojila stůl svůj;
poslala služebné své, by volaly
s tvrze, s městských hradeb takto:
»Kdo jest nezkušený, uchyl se ke mně,
kdo nemá moudrosti, toho budu učit.
Pojďte, pojídejte pokrmů mých
a pijte víno, které jsem smísila vám!
Zanechte dětinství, abyste byli živi
a chodili po cestách opatrnosti!«

Pochopme výrok slavného německého mohučského biskupa Colmara,⁹⁾ který apostrofuje bibli: »Kniho svatá! Kniho božská! Kniho života! Kniho věčné pravdy! Kdy tě kdo čte beze světla, bez útěchy, bez povzbuzení, bez posily, aby nenašel v tobě pravdy, dojemné, nebeské pravdy? Ach, kdo mi dopřeje, abych se tebe dosyta načetl, abych se v tobě dosyta nabadal, abych se z tohoto pramene až do opojení občerstvil, abych dosyta se tebe naokoušel, abych směl tě vzíti do rukou každou hodinu, zejména ve chvíli utrpení, zármutku a strasti, také v hodinu smrti mé, abych tě mohl tehdaž ještě přitisknouti ke svým rtům a tebe na srdci maje ducha vypustit a ke hrobu nesen býti!«

⁹⁾ Dr. J. Selbst, Bischofs Jos. Ludwig Colmar von Mainz, Predigten über das Lesen der hl. Schrift, 1902, str. 24.